

[9] Anton Bruckner Privatuniversität Linz: Lehrgang Musik und Inklusion, abrufbar unter <https://www.bruckneruni.at/de/studium/ausserordentliche-studien-lehrgaenge/lehrgang-musik-inklusion> (2021-04-01).

[10] Zacheja, Heidi: Studierende für den inklusiven Musikunterricht ausbilden. Entwicklung und Evaluation eines Theorie-Praxis-Seminarkonzeptes in der Lehramtsausbildung, Münster: Waxmann Verlag GmbH 2021.

УДК 378.018.43 (477)

**Главацька О. Г.**

викладач професійно-теоретичної підготовки  
ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»  
olena.gen.glavatska@gmail.com

## **ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ**

2020 рік кинув виклик усьому людству. Вперше за багато років світ зіткнувся з пандемією. Вірус COVID-19 несподівано атакував, поширюючись з неймовірною швидкістю. Аби уникнути масових захворювань та зменшити розповсюдження вірусу, політики багатьох країн були змушені вжити термінових заходів, запровадивши жорсткий карантин. На жаль, позбутися вірусу не вдається і досі.

Внаслідок цього усі сфери життя зазнали змін, що не могло не відобразитися на емоційному стані людей. Психологами були проведені дослідження впливу пандемії COVID-19 на психологічне здоров'я учасників освітнього процесу населення. Встановлено, що переважно більшість опитаних вважають, що ситуація пандемії COVID-19 вплинула негативно на психологічне здоров'я учасників освітнього процесу та населення нашої країни. Щодо негативного впливу ситуації пандемії COVID-19 на психологічне здоров'я населення нашої країни, то психологи вказали на такі його вияви: виникнення негативних емоційних станів (тривожність, роздратованість, агресивність, страх, депресія, розгубленість, гнів, паніка тощо) – 58,3% опитаних; погіршення різних сфер здоров'я (психологічного, фізичного, професійного, духовного) – 18,0%; невизначеність щодо майбутнього – 12,5%; переживаннях щодо матеріальної нестабільності – 11,3% та ін. Позитивний вплив ситуації пандемії COVID-19 на психологічне здоров'я населення проявився в тому, що така ситуація сприяла вирішенню таких завдань: спілкуванню з близькими людьми (виконання спільних завдань, покращення відносин між членами родини, спільний відпочинок тощо) – 32,3% опитаних; з'явився додатковий час для саморозвитку, реалізації творчих ідей (участь у різних он-лайн заходах, можливість доробити всі заплановані справи тощо) – 29,2%; виникла можливість для додаткового відпочинку та відновлення сил (релаксаційний час, виникло більше можливостей для приділення часу самому собі, можливість побути на самоті тощо) – 23,0%; відбулася переоцінка цінностей (розвиток вміння цінувати «звичні» речі тощо) – 15,3% та ін. [1]

Та все ж перед педагогами постає ряд проблем, які необхідно вирішувати. Особливо виявилось проблемним проведення освітнього процесу. Виникає необхідність навчатися в інших умовах, коли немає змоги проводити звичну нам класно-урочну форму навчання. Представникам систем освіти необхідно аналізувати, планувати, реалізовувати, переглядати та дотримуватися стратегій у чотирьох важливих і взаємопов'язаних сферах:

- 1) доступ до освіти;
- 2) якісна та всеохопна освіта;
- 3) благополуччя (охорона психічного здоров'я та психосоціальна підтримка);
- 4) безпека шкіл. [3; 5]

Педагогічна діяльність є особливим видом соціальної діяльності, яка спрямована на передавання новим поколінням накопичених людством досвіду і культури, створення умов для їх особистісного розвитку.

Педагогічна діяльність – вид діяльності, змістом якого є навчання, виховання, освіта і розвиток підростаючого покоління [4]. Тому саме педагогу відведена найвідповідальніша роль забезпечення ефективного безперервного навчання та виховання підростаючого покоління. Професійна діяльність змушує педагога постійно адаптуватися до змін суспільного життя та «іти в ногу з часом». Та в умовах пандемії зміни відбуваються стрімко та непередбачувано, що змушує освітян долати значну кількість труднощів. Це і підкорення новітніх комп'ютерних технологій та проведення занять завдяки їм; забезпечення зворотного зв'язку та виконання завдань здобувачами освіти; індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти, так як не усі оснащені потрібними технологіями та забезпечені покриттям Інтернету; підтримка психологічного комфорту та здоров'я як свого, так і здобувачів освіти, оскільки це є однією із найбільших соціальних цінностей, важливою умовою успішної адаптації до змін, які відбуваються в суспільстві, необхідною умовою для соціально-економічного розвитку країни [2].

У педагогічній практиці освітян з'явилися нові терміни, до яких раніше не було потреби вдаватися. А саме:

**«екстрено організоване дистанційне викладання» (або «екстрено організоване дистанційне навчання»)** відображає ідею, що курси дистанційного навчання організуються у відповідь на кризу, а не були заплановані або розроблені для забезпечення дистанційної освіти. Він стосується раптового (і часто квапливого) переходу від традиційного викладання до дистанційної освіти та (або) навчання у віртуальній аудиторії. Багато хто закликає розрізняти онлайн-навчання, підкріплене інклюзивною педагогікою, та дистанційне навчання, визнаючи той факт, що курси онлайн-навчання були заплановані та спеціально розроблені, тоді як дистанційне навчання переважно полягає у використанні технологій виконання завдань, призначених для традиційного викладання;

**«дистанційне навчання» («дистанційна освіта»)** використано для позначення освіти, яка забезпечується дистанційно, без регулярного особистого контакту з учителем в аудиторії. Дистанційна освіта, яка відбувається у формі

кореспондентського навчання, включає в себе навчання за допомогою друкованих матеріалів, які видаються учням, радіо- або телевізійних програм та Інтернету.

Під терміном **«онлайн-навчання»** зазвичай розуміють освіту, яку здобувають через Інтернет. Онлайн-навчання може бути включене до програм дистанційної освіти, а також доповнювати традиційне викладання (комбіноване (змішане) навчання). Учні можуть навчатися в режимі онлайн, перебуваючи вдома або в аудиторії з однолітками. Онлайн-навчання відбувається у різноманітних форматах, які часто поєднують у собі інтернет-технології та освітні технології, використовувані в режимі офлайн.

**«Комбіноване (змішане) навчання»** передбачає поєднання кількох методів, таких як особисте викладання та навчання, використання освітніх технологій, взаємодія учнів та онлайн-навчання. У такому випадку використання освітніх технологій та онлайн-навчання є однією із стратегій викладання, покликаних надати підтримку учням у досягненні їхніх цілей навчання. Комбіноване (змішане) навчання також може включати в себе дистанційне навчання [3; 6].

Отже, в умовах пандемії відбувається переоцінка цінностей, переосмислення пріоритетів, особливого значення набувають цінності життя, здоров'я. Саморегуляція психоемоційної сфери актуалізована як одне з найважливіших завдань збереження внутрішньої рівноваги і психологічного здоров'я особистості.

Дистанційне навчання через Інтернет стало альтернативою у вирішенні питання, як навчати на відстані. Хоча пандемія вносить значні корективи в професійну діяльність педагога, та все ж він покликаний гідно, долаючи труднощі, долаючи особисті негаразди, виконувати найпочеснішу місію на Землі – забезпечувати якісною освітою усіх дітей, що є їх конституційним правом.

Адже лише в такому стані доросла людина може стати опорою і прикладом для своїх дітей, близьких, колег. Розумно мислячі сучасники, освічені, у звичайному житті зовнішньо миролюбні, достатньо правдиві і порядні, впевнені в собі і рішучі, які не повною мірою уміють керувати своїми думками, емоціями і бажаннями в неочікуваній екстремальній ситуації, можуть або підсилити потенціал своїх чеснот і вийти з пандемії з цілим переліком здобутків, або понизити потенціал чеснот, навіть до повної їх втрати [1].

### **Література**

1. Аносова А. В. Особливості самоусвідомлення і саморегуляції дорослої людини в умовах пандемії. URL: [http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/zbirnik\\_ost\\_var\\_1594384171.pdf](http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/zbirnik_ost_var_1594384171.pdf)
2. Бендерезь Н. М., Матушевська О. В. Психологічні стратегії адаптації громадського здоров'я до нових суспільних викликів. URL: [http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/zbirnik\\_ost\\_var\\_1594384171.pdf](http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/zbirnik_ost_var_1594384171.pdf)
3. Летиція Антонович. Розбудова стійких освітніх систем після пандемії COVID-19: міркування для директивних органів у галузі освіти на національному, місцевому та шкільному рівнях. URL:

[https://www.unicef.org/ukraine/media/8006/file/%20ECAR%20CONSIDERATION%20FOR%20EDUCATION%20PROVISION-%20v2.5\\_Ukr.pdf](https://www.unicef.org/ukraine/media/8006/file/%20ECAR%20CONSIDERATION%20FOR%20EDUCATION%20PROVISION-%20v2.5_Ukr.pdf).

4. URL: [https://pidru4niki.com/15490518/pedagogika/profesiyna\\_diyalnist\\_osobistist\\_pedapeda](https://pidru4niki.com/15490518/pedagogika/profesiyna_diyalnist_osobistist_pedapeda).

УДК 373.091.113:005.7(477)"20"

**Главацька О. Л.**

кандидат педагогічних наук, доцент  
кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти  
і менеджменту соціокультурної діяльності  
Тернопільського національного педагогічного  
університету імені В. Гнатюка  
[olga.raduk@gmail.com](mailto:olga.raduk@gmail.com)

### **ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Прогнозування успішності управлінської діяльності вимагає чіткої наукової теоретичної бази. Однак висока ступінь складності управління соціальними системами ускладнює обґрунтування сутності даного феномену, обумовлює складність виявлення суперечностей і визначення тенденцій функціонування, пошуку оптимальних моделей керівництва. Усе це зумовлює надзвичайну актуальність дослідження цієї проблематики.

Значна кількість робіт вітчизняних та зарубіжних авторів присвячена розгляду культури як форми суспільної свідомості, соціальних явищ і духовно-практичного ставлення до дійсності. Ці аспекти культури знаходять своє відображення у філософських працях Платона, Аристотеля, Шопенгауера, а також сучасних авторів П. Гуревича, Г. Драча, З. Маркарян, А. Бугреєва та ін.

У соціології управління культура отримала відображення в працях А. І. Кравченка, В. С. Боровика, Г. І. Осадчої. Основи уявлень про управлінську культуру з'явилися на початку ХХ століття в роботах Ф. Тейлора, Г. Тауна, Ф. Файоля.

*Метою статті є обґрунтування змісту й особливостей управлінської культури керівника закладу загальної середньої освіти.*

Розгляд управлінської культури передбачає використання методологічного апарату не тільки соціології, але й дослідження інших наукових галузей знань. Саме поняття «управлінська культура» виступає синтезом понять «управління» та «культура».

Поняття «управління» визначається як елемент, функція організованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечують збереження їх певної структури, підтримку режиму діяльності, реалізацію їх програм. Відповідно до типів систем, функцією яких є управління, прийнято розрізняти наступні види управління: речами (в неживій природі); виробничо-технічними процесами (системами машин); живими організмами (процесами в живій природі); в суспільстві (управління діяльністю людей) [2]. Управління є цілеспрямованою дією на об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у